

Lausunto

14.10.2024

Asia: VN/30163/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi

Visio

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon visiota?

Kyllä / En. Jos ette, kuvailkaa mahdolliset muutostarpeet.

En

Mahdolliset muutostarpeet.

Kannatamme vision kirjaamista. Ehdotettu visio ei kuitenkaan ole mielestämme kirkas eikä taide- ja kulttuurialalle hyväksi. Kulttuuri ei luonnostellussa visiossa tarkoita mitään. Ei ole selkeää mihin se viittaa. Visio on syytä kirjoittaa selkeämmin ja jyrkämmin, jotta ei tulla vahingossa visioineiksi, että elinkeinopolitiikka tuottaa osallisuutta, joka tuottaa sivistystä, niin kuin luonnosteltu visio nyt tuntuu sanovan. Kulttuurilla on tiukasti luettuna tässä myös hyvin välineellinen tarkoitus. Lisäksi visiosta puuttuu taide kokonaan.

Tavoitteet

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon neljää tavoitetta?

En, tavoitteet eivät vastaa omaa näkemystäni

Jos vastasitte en, kuvailkaa tiiviisti mahdolliset muutostarpeet.

Itse tavoitteet ovat hyvät, mutta niiden tarkemmat kuvaukset ovat osin riittämättömät ja ongelmalliset.

Ensiksi haluamme mainita, että luovien alojen tekijät unohtuvat kokonaan tavoitteiden laajemmista kuvauksista, ja jos heidät unohdetaan, ei synny mitään muuta tässä tavoiteltua, ei kansainvälisiä tähtiä, ei lasten ja nuorten taidetoimintaa. Ammattitaiteilijan työn pysyvyys ja jatkuvuus on se liima, joka sitoo koko arvoketjun yhteen. Tähän liittyvät elimellisesti koulutuspolku, rahoitus ja sosiaaliturva, myös aktiivisimman työuran jälkeen.

Toinen huomionarvoinen seikka, jonka haluamme nostaa, on kolmannen sektorin merkitys muuttuneessa ympäristössä. Yhä suurempi merkitys luovien alojen ammattilaisten ammattitaidon kehittämisen, taiteen ja kulttuurin toimijoiden yhteisön ja työhyvinvoinnin, luovan harrastustoiminnan sekä laadukkaan taide- ja kulttuuritarjonnan kannalta on juuri järjestökentän moninaisten toimijoiden työllä. Sen arvo on visiossa tärkeää tunnistaa ja tunnustaa. Erittäin olennaista on taata sille työlle myös riittävä ja pitkäjänteinen rahoitus.

Kolmanneksi ehdotamme, että työryhmä paneutuu vielä käsitteiden määrittelyyn. Visiossa puhutaan epäselvästi jokaisenoikeudesta ja itseilmaisusta, ja käsitteet tuntuvat joiltain osin menevän sekaisin. Haluamme painottaa, että lähtökohdaksi on otettava korkealaatuinen taide, ja jokaisen oikeus päästä korkealaatuisten taide-elämysten äärelle. Lisäksi, erikseen, on hyvä taata jokaisen omaehtoinen osallistuminen kulttuuriharrastukseen. Mutta taide ei voi nojata harrastajien itseilmaisuun.

Neljänneksi huomioimme, että visiosta puuttuvat kokonaan tilat. Tilat usein unohtuvat, mutta ne ovat erittäin tärkeitä taiteen ja kulttuurin kannalta. Tarvitaan tilaa luoda ja kokea taidetta ja kulttuuria. Vielä 2040-luvullakaan emme voi teeskennellä olevamme ainoastaan digitaalisten sisältöjen varassa, vaan kohtaamiselle taiteen äärellä tarvitaan tiloja ja paikkoja. Eikä edes digitaalinen sisältö synny vailla tekemisen paikkaa, ja sitäkin saatetaan haluta kokea yhdessä, keskustella siitä yhdessä. Ja jälleen tarvitaan tilaa näille kokemuksille ja yhteen tulemisille.

Viimeiseksi vastustamme kansainvälistymistavoitteen viimeistä lausetta: ei pidä tuudittautua siihen, että tuetaan vain suuria tähtiä ja luotetaan siihen, että vetävät pienempiä perässään. Myös pienempien genrejen ja toimijoiden kansainvälistymiseen on panostettava, instrumentit voivat olla toisenlaisia.

Toimenpide-ehdotukset

Tässä on lueteltu yhdeksän toimenpidekokonaisuutta. Mitkä raportin toimenpide-ehdotuksista ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa? Valitse ensin yksi (1) haluamasi toimenpidekokonaisuus ja kirjoita sen jälkeen haluamasi toimenpide-ehdotukset alla olevaan tilaan kaikki peräkkäin. Valitse yhteensä enintään viisi (5).

Kulttuurin kukoistava toimintaympäristö [Taide on nostettava mukaan toimenpiteiden suunnitteluun.]

Oma roolinne tulevassa toimeenpanossa

Millaisena näette oman tai edustamanne tahon roolin kulttuuripoliittisenselonteon toimeenpanossa?

Tekstin talolla on merkittävä rooli tekstikulttuurin laajimpana yksittäisenä yhteisönä maassamme. Tekstin talo yhdistää monenlaisia toimijoita yhdistyksistä osuuskuntiin ja yrityksiin, kokoaa tekijät ja yleisöt saman katon alle, on vahva kehittäjä alalla luoden uutta toimintakulttuuria ja uusia

toimintamalleja sekä tarjoten yhteisön tukea ja verkostoja tekstialan moninaisille tekijöille ja innostavan mahdollisuuksien kentän monenlaisille harrastajille.

Tekstin talo auttaa tekstialan toimijoiden kansainvälistymisessä, sillä se voi tarjota kumppanuutta suuremmissa kansainvälisissä projekteissa niin, että pienemmät toimijat voivat keskittyä sisältöihin ja tekijät päästä osallisiksi hankkeiden luomista verkostoitumismahdollisuuksista. Tekstin talo tarjoaa myös konkreettisesti työtiloja tekstitaiteen tekemiseen, harrastusryhmien kokoontumiseen, tekstitaiteen esittelemiseen, seuraamiseen ja tapahtumiin osallistumiseen. Yhteen tuleminen ja kohtaaminen konkreettisesti edistävät myös ideoiden vaihtoa, uusien yhteistyöajatusien ja kenties jopa yritysideoiden syntymistä.

Tiivistelmä näkemyksistänne

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kulttuuripoliittista selontekoa koskevat huomionne.

Kiitämme kulttuuripoliittisen selonteon muotoilemisesta. Muistutamme, että yleisluontoisen selonteon ja strategian laatimisen lisäksi on huolehdittava sen toteutuskelpoisesta toimenpide- ja toimeenpanosuunnitelmasta sekä suunnitelman riittävästä resursoinnista – siis rahoituksesta. Tekstin talo on kiinnostunut osallistumaan toimenpidesuunnitelman laatimiseen.

Tarvitaan myös alakohtaisia selvityksiä, erityisen kiireellisesti ja kipeästi sivulla 25 mainittu kirja-alan selvitys. Lisäksi huomauttaisimme, että yksittäisinä toimenpiteinä alamme koskien on syytä lisätä kirjojen ostaminen kulttuurivirikesetelin piiriin, laskea kirjojen alv:tä ja luoda tekstialalle muita tukitoimia, jotka suunnataan pelastamaan lukemisen ja lukutaidon nopeasti heikkenevää tilannetta.

Kulttuurille tarvitaan lisää resursseja ja jatkuvuutta rahoitukseen, järjestökenttää ja vapaata kenttää on tuettava erityisesti, nykyinen tilanne on aivan kestämaton. Taiteilijoiden, ammattikirjailijoiden ja muiden luovien alojen ammattilaisten työlle on annettava arvo, ansaintamahdollisuudet ja riittävä tuki. Pyydämme myös huomiomaan kulttuurin sekä nimenomaan kirjallisuuden ja lukemisen läpileikkaavan luonteen ja ottavan sen tarjoamat mahdollisuudet entistä laajemmin mukaan niin varhaiskasvatuksessa kuin koulussakin, jonne ehdotamme myös erillisen kirjallisuusoppiaineen lisäämistä oppisuunnitelmaan.

Lopuksi haluamme vielä todeta ääneen todellisuuden ja vision välisen absurdin tilanteen: juuri nyt selontekoa tehtäessä monia edellytyksiä ollaan viemässä alalta samaan aikaan kun niiden tärkeyttä selonteossa julistetaan. Tilanne on täysin kestämaton. Rakenteiden sortuessa niiden pystyttäminen uudelleen tämänkin vision tavoitteita vastaaviksi kestää kauan. Toivomme siksi, että päättäjät ryhtyvät viipymättä toimenpiteisiin kaavailtujen leikkausten aiheuttaman tuhon estämiseksi ja vision mahdollistamiseksi.

Serkosalo Laura
Tekstin talo - Textens hus ry